

Троцкий

Лев Давидович

L. Trotsky

Посади

- 2-й Голова Петроградської ради робітничих і солдатських депутатів
- Час на посаді:
- 8 жовтня 1917 — 8 листопада 1917
- Попередник
- Чхеїдзе Микола Семенович
- Наступник
- Зінов'єв Григорій Овсійович

- 1-ий Народний комісар закордонних справ РРФСР
- Час на посаді:
- 8 листопада 1917 — 13 березня 1918
- Попередник
- посада запроваджена
- Наступник
- Чичерін Георгій Васильович

- 1-й Голова Реввійськради РРФСР-СРСР
- Час на посаді:
- 6 вересня 1918 — 26 грудня 1924
- Попередник
- посада запроваджена
- Наступник
- Фрунзе Михайло Васильович

- 3-ій Народний комісар по військовим і морським справам РРФСР-СРСР
- Час на посаді:
- 29 серпня 1919 — 26 грудня 1924
- Попередник
- Каменєв Сергій Сергійович
- Наступник
- Фрунзе Михайло Васильович

- **Народився**
- 26 жовтня (7 листопада) 1879
Янівка, Єлизаветградський повіт,
Херсонська губернія
- **Помер**
- 21 серпня 1940 (60 років)
Койоакан, Мехіко, Мексика
- **Громадянство**
- Російська імперія →
СРСР
- **Національність**
- єврей
- **Політична партія**
- РСДРП(б) / РКП(б)
- **Дружина**
- Соколовська Олександра Львівна,
Сєдова Наталя Олександрівна
- **Діти**
- Зінаїда, Ніна, Лев, Сергій
- **Професія**
- державний діяч, письменник
- **Релігія**
- атеїст
- **Особистий підпис**
- **Нагороди**

A handwritten signature in blue ink that reads "L. Trotsky". The signature is stylized and written in a cursive hand.

Соколовська Олександра Львівна

Сєдова Наталя Олександрівна

Біографія

- Троцький народився на Єлизаветградщині (нині село [Береславка Бобринецького району Кіровоградської області України](#)), у родині єврея-колоніста, багатого землевласника і цукрозаводчика. До 9 років жив у невеликому маєтку свого батька.
- У віці дев'яти років був відданий до Одеського реального училища, де навчався до 7-го класу. Під час навчання писав вірші, перекладав українською байки [І. Крилова](#). Пізніше був переведений до [Миколаєва](#), де й завершив середню освіту.
- Після закінчення училища намагався вступити вільним слухачем на математичний факультет^[5]. Революційну діяльність почав з [1896](#) — 97. У справі Південно-російського робочого союзу був заарештований і засланий до [Сибіру\(1898\)](#). Псевдонім **Троцький** позичив в наглядача одеської в'язниці. [1902](#) утік за кордон, де брав участь у газеті [«Искра»](#) і співпрацював з [Леніним](#); за революції [1905](#) повернувся в Росію і був спільно з [Парвусом](#) організатором Ради робочих депутатів у [Петербурзі](#), а потім і його головою. [1913](#) Троцький очолив ліву групу Російської Соціально-демократичної Робочої Партії «міжрайонців», яка влітку [1917](#) увійшла до більшовицької партії.

- На початку [Першої світової війни](#) Троцький знаходився у [Відні](#). Побоюючись того, що він як російський підданий може бути інтернований (хоча він і був позбавлений громадянських прав судом у [1907](#) р), Троцький [3 серпня 1914](#) р. виїхав у [Цюріх](#). У 1914–1916 р. жив у [Парижі](#), де працював у соціалістичній газеті «Наше слово», з якої він витіснив [Мартова. 14 вересня 1916](#) р. газета була заборонена, а Троцький — висланий із Франції за антивоєнну пропаганду. Після того, як Великобританія, Італія і Швейцарія відмовилися його прийняти, Троцький попрямував до Іспанії.

- Незабаром після прибуття до [Мадриду](#) Троцький був заарештований і через кілька днів висланий у [Кадіс](#) як «небезпечний анархіст». З Кадісу його збиралися вислати до [Гавани](#), але після протестів скасували це рішення. 25 грудня 1916 Троцький під наглядом іспанської поліції відбув із [Барселони](#) до Нью-Йорку на пароплаві «Монсерат», куди й прибув 13 січня 1917 року.

- Лютнева революція застала Троцького у [Нью-Йорку](#), і він не зміг безпосередньо брати участь у революційних подіях. Так само, як і для Леніна, революція у Росії стала для Троцького несподіванкою. Ще 16 січня у статті, що супроводжувала інтерв'ю Троцького нью-йоркської [єврейської «Форвертс»](#), кореспондент заявив, що "товариш Троцький залишиться з нами ... принаймні до кінця війни Проте [27 березня 1917](#) Троцький попрямував до Росії на норвезькому пароплаві «Хрістіаніафьорд» через канадський порт [Галіфакс](#)

- На вимогу Петроградської ради і міністра закордонних справ Тимчасового уряду Мілюкова британська влада відпускають Троцького. 29 квітня він виходить з концтабору^[11] і вирушає до Росії на датському пароплаві через Швецію. 4 травня 1917 р. Троцький прибуває у Петроград. Його зустрічають кілька соціалістів. Прямо з вокзалу Троцький відправляється на засідання Петроради. На знак визнання колишніх заслуг (під час революції 1905 року Троцький був головою Петроради) йому надають місце у виконкомі Петроради з дорадчим голосом.

міжрайонці

- Після повернення Троцький стає лідером фракції [«міжрайонців»](#), що вимагала відновлення єдності РСДРП. До складу «Міжрайонки» входив ряд здібних агітаторів на чолі з Троцьким, проте сама по собі ця організація була занадто слабкою і нечисленною, щоб діяти як незалежна партія; до моменту прибуття Троцького з еміграції фракція якраз обмірковувала своє можливе злиття з більшовиками або яким-небудь іншим лівим угрупованням ^[13].
- 15 вересня 1917 Тимчасовим урядом випущений з тюрми, арештований в липні за організацію безладів.
- У Петрограді його обрано членом ЦК більшовицької партії і головою Петербурзького воєнно-революційного комітету, що керував жовтневим переворотом.

1918 року Й. Сталін писав у газеті Правда:

- *Уся робота з практичної організації повстання відбувалась за безпосереднього керівництва голови Петроградської ради Троцького. Можна з певністю сказати, що швидким переходом гарнізону на бік Ради й умілою постановкою роботи Військово-Революційного Комітету партія зобов'язана перш за все і головним чином т. Троцькому ^[14].*

- Як народний комісар закордонних справ Троцький підписав [Берестейський мир](#), хоча висував гасло — «війни не вести, миру не підписувати». 24 лютого 1918 року [В. Ульянов \(Ленін\)](#) писав:
- *Троцький мав рацію, коли сказав: мир може бути тричі нещасним миром, але не може бути сороміцьким, ганебним, нечистим миром мир, що закінчує цю стократно сороміцьку війну* ^[15].
- 1918 — 25 — народний комісар військово-морських справ, організатор перемог Червоної армії над білими генералами і усіма ворогами радянської влади.
- Вважаючи себе лівішим від Леніна, Троцький часто розходився з ним, але співпрацював з меншовиками, потім знову повернувся до більшовицької партії, а по смерті Леніна очолив Ліву опозицію.
Після організації публічної троцькістської демонстрації 7. 11. 1927 виключений з партії і засланий до Алма-Ати. При виключенні із партії він відкрито погрожував, що повернеться до керівництва ВКП(б) і розстріляє Й. Сталіна та його прибічників ^[16].
- 1929 року за наказом Сталіна висланий із [СРСР](#).
За кордоном організував IV Інтернаціонал, який об'єднував ліві течії в комунізмі (троцькізм); видавав у Парижі «Бюллетень опозиції» і керував з-за кордону троцькістським підпіллям в СРСР.
- За наказом керівників СРСР (Й. Сталін та ін.) забитий агентом [НКВС](#) у [Мексичі](#)

Теоретик марксизму

- Троцький був визначним теоретиком марксизму, талановитим публіцистом і блискучим оратором. З Леніном, який називав його найвидатнішою постаттю в ЦК РКП(б), Троцький розходився в питаннях оцінки ролі селянства, а звідси й характеру пролетарської революції. Селянство, за Троцьким, як дрібновласницький клас, ворожий соціалізові і не може бути союзником пролетаріату; тому революція в Росії може перемогти лише за умови, що вона буде перманентна, тобто відразу перекинеться на Захід. Виходячи з цього, Троцький у 1923 відстоював військовий похід на Європу. Розпочату в кінці 1920-х рр. [індустріалізацію](#) Троцький пропонував фінансувати коштом посиленого оподаткування заможного селянства, але рішуче заперечував сталінську [колективізацію](#). Цю концепцію Троцького пізніше, застосовуючи суцільну колективізацію й прискорену індустріалізацію, перехопив Й. Сталін. Але в 20-их рр. їх розходження, зокрема в питанні побудови соціалізму в одній країні (можливість якої Троцький заперечував) і в питанні колективізації набрали гострого конфлікту, в якому, спираючись на збудований ним партійний апарат і цілковитий затиск партійної демократії, переміг Сталін, який протягом десятиліття по видаленні Троцького з СРСР винищив і всіх його послідовників.
- Троцький боровся проти самостійної [УНР](#) як «буржуазної держави», але разом з ЦК РКП(б) не протиставляв їй самостійної Советської України, а лише підлеглу Москві [УРСР](#). [Джерело?]
- Опинившись за кордоном, Троцький виступив з низкою статей на оборону самостійності УРСР.
- До другої світової війни [троцькізм](#) на Заході мав незначний вплив, головним чином в колах лівої інтелігенції, але в 1960-их рр. відродився в активізації крайньо лівих течій комуністичного руху в різних частинах світу і сьогодні є головним виразником «антитоталітарного» (антисталінського) лівого руху по всьому світу.

Боротьба зі Сталіним

- Троцький відіграв визначальну роль в революції 1917-22 рр. в Російській Імперії. Був прибічником теорії постійної (перманентної) революції у суспільстві. Він і його прибічники привселюдно відстоювали необхідність подальшого поширення революції в усьому світі. На відміну від них Сталін і його прибічники відстоювали необхідність закріплення досягнень революції в СРСР («побудову соціалізму в окремо взятій країні»). Незважаючи на поразку Троцького і його еміграцію, позиції прибічників його ідеї і методів залишались сильними в нижчих ланках радянського державного апарату аж до 1935-37 рр. («Великої Репресії»), коли влада вже повністю перейшла до рук «сталіністів».
- 24 серпня 1940 року газета «Правда» відреагувала на смерть Л. Д. Троцького редакційною статтею «Смерть міжнародного шпигуна». «У могилу зійшла людина, — говорилося у статті, — чиє ім'я з презирством і прокляттям вимовляють трудящі в усьому світі, людина яка протягом багатьох років боролася проти справи робітничого класу і його авангарду — більшовицької партії... Найближчі сподвижники Троцького уже з 1921 року були агентами іноземних розвідок, були міжнародними шпигунами. Вони на чолі з Троцьким ретельно служили розвідкам і генеральним штабам Англії, Франції, Німеччини, Японії... Його вбили його ж прибічники. З ним покінчили ті ж терористи, яких він вчив убивати з-за рогу, зрадництву і злодіянням проти робітничого класу, проти Країни рад. Троцький, який організував злодійське вбивство [Кірова](#), [Куйбишева](#), [М. Горького](#), став жертвою своїх же власних інтриг, зрадництв, злодіяннь...»

Троцький про Україну

- Той самий Троцький, який у 1921 році, прийнявши в Кремлі делегацію голодних українських селян, напроорокував їм, що голодувати вони посправжньому будуть тільки тоді, коли їхні жінки почнуть їсти власних дітей, перебуваючи після [Голодомору](#) в еміграції, написав так: ^[17]
- Ніде репресії, чистки, придушення й усі інші види бюрократичного хуліганства в цілому не досягли таких страшних розмірів, як на Україні, у боротьбі з потужними прихованими силами в українських масах, які бажали більшої свободи і незалежності.
([рос.](#) *Нигде репрессии, чистки, подавление и все другие виды бюрократического хулиганства в целом не достигли таких страшных размеров, как на Украине, в борьбе с мощными скрытыми силами в украинских массах, которые желали большей свободы и независимости.*)
- У 1939 р. Троцький висунув гасло: «Єдина вільна і незалежна робітничо-селянська Україна!» У своїх наступних статтях з «Бюлетню опозиції» («Незалежність України та сектантська плутанина», «Демократичні кріпосники та незалежність України») він боронив його у полеміці з російською еміграцією та деякими колишніми соратниками.

Троцький в СРСР

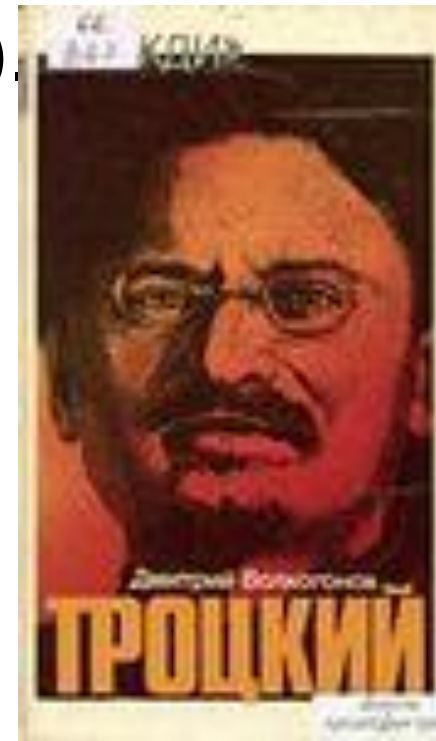

- До своєї еміграції за кордон Троцький зображувався в радянській літературі як один з головних героїв революції. Після періоду боротьби за владу і репресій в радянському держапараті у 1920-30-х роках ім'я Троцького замовчувалося і його роль в революції применшувалася. Така ситуація фактично існувала аж до періоду перебудови в середині 1980-х років, коли в СРСР його знову почали визнавати як одного з діячів революції.

Основні твори

- Тероризм і комунізм (1920).
- Уроки Жовтня (1924).
- Перманентна революція (1928).
- Історія російської революції (1931).
- Їхня мораль і наша (1938).
- Сталін (1940).

Троцький в творчості

**ДЯКУЮ ЗА
УВАГУ!**